УДК 631. 115.8 : 061.66

РОЛЬ КОНСУЛЬТУВАННЯ У СТВОРЕННІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ

Бредун Н. В., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

У статті проаналізовано роль консультування у створенні та діяльності сільськогосподарських кооперативів.

The article analyzes the role of counseling in the creation and operation of agricultural cooperatives.

Постановка проблеми. У сільськогосподарському виробництві спостерігається подвійний процес – укрупнення земель в агрохолдингах та подальше подрібнення площ, що знаходяться в розпорядженні у фермерських та особистих селянських господарствах. Великі підприємства мають замкнутий цикл виробництва і отримують надприбутки, а малі фермерські господарства не мають змоги поодинці лобіювати свої інтереси і тому зазвичай реалізують продукцію за низькими цінами і працюють не завжди ефективно. Змінити цю ситуацію могло б подальше створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Але активація цього процесу здійснюється дуже повільно, що пов'язано з малою кількістю ініціативних консультантів, які б могли переконати селян в тому, що сільськогосподарські кооперативи є вигідними та знайти лідерів, які б очолили цю роботу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обґрунтуванню напрямів розвитку сільськогосподарської кооперації та консалтингу присвячені праці М. Ф. Кропивки, П. Т. Саблука, В. В. Зіновчука, Р. Я. Корінця, В. А. Верби та ін. Проте сучасний стан наявного безробіття в сільських територіях породжує необхідність удосконалення розвитку консалтингу у напрямі підвищення ініціативи створення сільськогосподарських кооперативів.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є аналіз ролі консалтингу при створенні сільськогосподарських кооперативів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до статистичних даних, у господарствах населення виробляється значна частка сільгосппродукції. Так, у 2011 р. ними було вироблено: близько 80 % молока, 47 % м'яса, 98 % картоплі, 37 % яєць. Крім того, в господарствах населення утримується 77 % корів, 56 % свиней, 47 % птиці [2]. Переважна частина цієї продукції продається на стихійних ринках. Але відсутність добре організованої системи збуту продукції не дає можливості власникам дрібних господарств отримувати за неї реальну ціну та відповідно не стимулює до нарощування обсягів її виробництва, ще й в зв'язку відсутністю нової високопродуктивної техніки.

Така сумна статистика не може не хвилювати Міністерство аграрної політики. А з огляду на постійне скорочення ресурсного потенціалу аграрного сектору економіки та потребу гарантування продовольчої безпеки країни, проблема соціально-економічного розвитку сільських територій переростає вже в національну проблему [1].

Як засвідчує практика, у особистих селянських господарствах, дрібних та середніх підприємствах, фермерських господарствах, динамічно зростає попит на нові знання, які б дали можливість отримати більше прибутку. Важливу роль в цьому напрямку повинні відіграти консалтингові та дорадчі служби, а також вищі навчальні заклади. Роль консультантів полягає в тому, щоб переконати громаду сільських населених пунктів у тому, що створення кооперативу є для них доцільним, допомогти їм у рішенні питань щодо створення та організувати його роботу.

Більшість науковців вважають, що доцільнішим є організація сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Проведене анкетування селян показало, що вони з цим погоджуються. На рис. 1 наведено розподіл відповідей представників сільських (селищних) рад в межах ініціативи «Рідне село» Полтавської області.

Згідно закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – це кооператив, що утворюється шляхом об'єднання фізичних та юридичних осіб – виробників сільськогосподарської продукції для організації обслуговування, спрямованого на зменшення витрат та збільшення доходів членів цього кооперативу під час провадження ними сільськогосподарської діяльності та на захист їхніх економічних інтересів. Ці кооперативи можуть надавати такі види послуг: постачання матеріально-технічних засобів, збирання, зберігання, переробка й збут продукції членів кооперативу; механізовані послуги, ремонт обладнання, тощо.

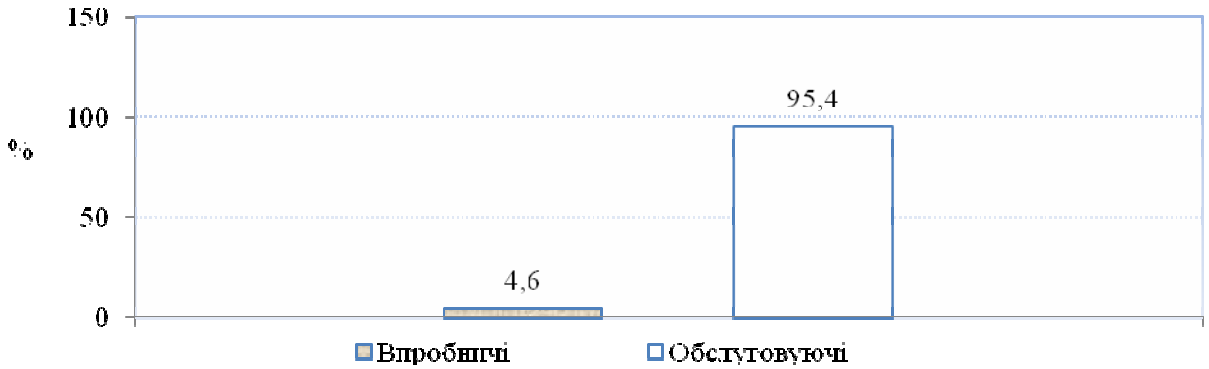

Рис. 1. Види кооперативів, які на думку представників сільських (селищних) рад, доцільно створити [побудовано автором за даними обласної дорадчої служби «Порада»]

Отже, більшість проанкетованих вважають, що доцільніше створювати обслуговуючі кооперативи. Процес створення кооперативу слід розділити на п'ять умовних етапів: формування ініціативної групи, визначення основних напрямків діяльності та стратегії розвитку кооперативу; техніко-економічне обґрунтування основних напрямків діяльності кооперативу; заснування та реєстрація кооперативу; початок діяльності; подальший розвиток та розширення сфери послуг.

Кількість існуючих кооперативів і тих, що необхідно було б створити (згідно анкетних даних) наведено в табл. 1.

Більшість голів сільських рад наголошують на тому, що серед обслуго-

вуючих сільськогосподарських кооперативів молочарські і зернові кооперативи на сьогодні створювати не доцільно, перспективними є кооперативи по переробці та зберіганню овочів та плодів, при цьому вони наголосили про важливість комунальних послуг.

Таблиця 1

Кількість сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на території Полтавської області, 2012 р. [за даними дорадчої служби «Порада»]

Вид діяльності	Існуючі	Необхідно створити
Переробні	15	169
Заготівельно-збутові	13	327
Постачальницькі	0	39
Сервісні	3	90
Багатофункціональні	5	161
Інші (комунальні)	0	5

Отже, перспективними є заготівельно-збутові кооперативи. У Полтавській області за рахунок наукового консультування було створено ряд кооперативів: СОК «Молочник-Сушки» (с. Сушки Козельщинського району), ВК «Молоко-Миргород» м. Миргород). Роль консультантів полягає і в тому, щоб виявити і усунути основні проблеми, що стоять на шляху до створення кооперативів, зокрема – джерел отримання коштів щодо їх створення і діяльності (рис. 2).

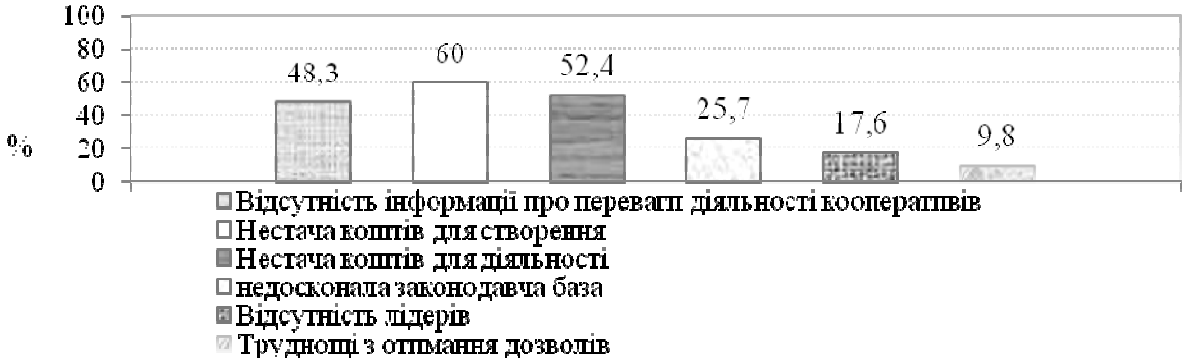

Рис. 2. Основні причини, що стримують розвиток сільськогосподарської кооперації серед членів особистих селянських господарств Миргородського району [авторське дослідження]

Отже, основними причинами, що стримують розвиток сільськогосподарської кооперації на першому місці є нестача коштів для створення (60 %) і роботи сільськогосподарських кооперативів (52,4 %) та відсутність інформації про переваги діяльності кооперативів (48,3 %). Серед опитаних членів особистих селянських господарств, недостачу інформації відчувають у вирішенні таких проблем: реєстрація обслуговуючого кооперативу як неприбуткової форми діяльності; можливість отримання державних коштів при створенні та діяльності кооперативу.

Великий опір при створенні кооперативів чинять і сільські голови, не бажаючи запроваджувати нові методи управління та живучи за принципом:

«Проживемо рік, а там – побачимо». Але, їх роль повинна зменшитись, адже в рамках програми «Рідне село», саме вони повинні стати координаторами створення кооперативів. Отже, надання консультаційної допомоги в рамках зміненого закону України про «Сільськогосподарську кооперацію» для членів особистих селянських господарств щодо створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів повинно бути направлено на допомогу державній підтримці сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, яка може здійснюватись відповідно до затверджених програм за рахунок бюджету – державного і місцевого, надання юридичних, маркетингових консультацій, допомога у плануванні тощо. А у процесі техніко-економічного обґрунтування діяльності кооперативу взагалі неможливо обійтися без залучення професійних консультантів.

Тому Міністерство аграрної політики та продовольства України за дорученням Прем'єр-міністра має виконувати надзвичайно важливу соціально-просвітницьку функцію – спільно з обласними державними адміністраціями проводити навчальні семінари для сільських та селищних голів щодо розвитку сільських територій. Дана співпраця відбувається в рамках ініціативи «Рідне село». Активно до цього процесу залучилась і Полтавська державна аграрна академія. Так, 22 лютого 2013 р. відбулося засідання круглого столу за проектом соціально-економічного розвитку «Рідне село». Захід відбувся в рамках проекту соціально-економічного розвитку сільських територій «Рідне село» Міністерства аграрної політики та продовольства України та плану діяльності Регіонального навчально-практичного центру розвитку сільських територій Полтавської державної аграрної академії. 4 квітня 2013 р. було проведено навчально-практичний семінар для голів сільських та селищних рад і лідерів майбутніх кооперативів щодо створення та особливості діяльності кооперативів. Експерти-дорадники ПДАА також консультують у питаннях розвитку кооперативного руху.

Пріоритетним напрямком роботи Полтавської обласної сільськогосподарської дорадчої служби «Порада» є сприяння у створенні і стабільному функціонуванні обслуговуючих кооперативів. Ще на початку їх діяльності була проведена консультаційна робота з організації обслуговуючих молочарських кооперативів «Новокочубеївський» Чутівського району та «Озничі» у с. Вирішальне Лохвицького району. Варта уваги активна співпраця обласної служби зайнятості з обласною сільськогосподарською дорадчою службою та «Асоціацією розвитку сільської місцевості Полтавщини» шляхом організації та проведення консультаційних семінарів для роботодавців, які виявили бажання підвищити ефективність виробництва, забезпечити продуктивну зайнятість працюючих, розробити конкретні кроки щодо розширення бізнесу за темою: «Можливості розвитку та розширення напрямків бізнесу в сільській місцевості». Вагомий внесок для організації діяльності кооперативів робить «Сільськогосподарська консультаційна служба».

Співпраця з проектом «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» дає можливість селянам згуртуватися і на основі запропонованої методики фінансування соціальних проектів, вийти на сталий розвиток.

Висновки. Отже, сільськогосподарська кооперація – це шлях до розвитку сільських громад. У Полтавській області планується розвиток садівництва, тому збутові плодово-овочеві кооперативи стануть найбільш актуальними. А роль консалтингу при створенні сільськогосподарських кооперативів є надзвичайно важливим. Розвиток сільськогосподарського сектору Полтавської області залишається одним із пріоритетних напрямків у програмах економічного та соціального розвитку уряду України та повинні включатися в донорські програми з надання техніко-методологічної допомоги.

Також, необхідне завершення формування мережі сільськогосподарських дорадчих служб на районному рівні з представництвами у сільських (селищних) радах; залучення закладів вищої аграрної освіти і науки для збільшення обсягів надання соціально спрямованих послуг та надання державної підтримки сільськогосподарській дорадчій діяльності на основі виділення з державного та місцевих бюджетів на кожен рік окремим рядком коштів для фінансування сільськогосподарської дорадчої діяльності. Отже, консультування відіграє важливу роль в активізації діяльності кооперативів, доходи від діяльності яких залишаться в сільських громадах.

Список використаних джерел:

1. Волошка В. Соціальна сфера села : на початку довгого шляху / В. Волошка // Пропозиція. – 2013. – № 5. – С. 8-12.

2. Офіційний сайт Департаменту агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. – Режим доступу до сайту : http://www.apk.poltava.ua.

Рецензент – д.е.н., професор Плаксієнко В.Я.

УДК 338.1

ЕКОНОМІЧНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВЕДЕННЯ ЄВРО-2012: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНФРАСТРУКТУРНИХ ПРОЕКТІВ В УКРАЇНІ

Биба В.В., к.т.н, доцент; Чмирь О.В., студент

Полтавський національний технічний університет ім. Юрія Кондратюка

Не зважаючи на побоювання багатьох вітчизняних і зарубіжних експертів відносно готовності нашої держави до проведення фінальної частини чемпіонату Європи з футболу, Україні вдалося реалізувати дане завдання на дуже високому рівні. Разом з тим в процесі підготовки та під час проведення чемпіонату проявився ряд організаційних недоліків, що негативно вплинули на економічний ефект цього дійства. У статті проводиться аналіз економічних результатів проведення в Україні Євро-2012 для розробки рекомендацій щодо підвищення економічної ефективності від реалізації інфраструктурних проектів в майбутньому.

Despite the fears of many domestic and foreign experts regarding our state's readiness to host the European Football Championship, Ukraine has managed to realize this task at a very high level. However, in the preparation and during the championship manifested a number of organizational deficiencies that adversely affected the economic impact of this action. The paper analyzes the economic performance of Ukraine in Euro 2012 to develop recommendations to improve the economic efficiency of implementation of infrastructure projects in the future.